

Agder Høyres resolusjonshefte 2026 med nummererte linjer

Sak 10 Behandling av Agder Høyres resolusjoner og uttalelser under Fylkesårsmøtet

Frist for innsending av endringsforslag til resolusjoner som ønskes behandlet under Fylkesårsmøtet er satt til onsdag **4. februar kl. 12.00**. Dersom det åpnes opp for mindre endringsforslag etter fristen, vil fylkesleder informere om dette under åpningen av møtet.

❖ Endringsforslag til sak 10 sendes inn [her](#) - se innkomne endringsforslag [her](#).

Innhold: **Side:**

A. Det systemkritiske Høyre	2
B. Fremtidens kommune-Norge	5
1. Mulighet til å leve livet man vil	7
2. En skole som stiller krav og gir muligheter	8
3. Ansvarlig satsing på jernbane - med lokale løsninger i Agder	11
4. Distriktpolitikk og landbruk - Et moderne landbruk og levende lokalsamfunn	11
5. Tiltak i 100-meters beltet - forslag om endring	12
6. Kunnskap og kvalitet i Agders skole	14
7. Styrket totalforsvar, politi og beredskap i Agder	15
8. Styrking av desentralisert utdanning i Agder	15
9. Bygg Østre Agder som studentregion	16
10. Verdig eldreomsorg - et ansvar Arendal må ta på alvor	17
11. Et aldersvennlig Norge - Høyre skal sikre en verdig og innovativ eldreomsorg	18
12. La kommunen få hele ansvaret	18
13. Et sterkere lokaldemokrati	19
14. Forebygging først - en bærekraftig folkehelsepolitikk for Agder	19
15. Lek og bevegelse som folkehelseiltak for barn og unge	20
16. Samarbeid med dagligvarebransjen for bedre folkehelse	20
17. Åpne møteplasser for unge	21
18. Er skolestart greit for alle 6 åringer	22
19. Løs opp Statsforvalterens klamme maktgrep om kommunene!	23

Resolusjonskomiteen anbefaler Fylkesårsmøtet å behandle følgende tre resolusjoner og en uttalelse:

Nr.	Resolusjon/uttalelse	Avsender/forening	Komiteens anbefaling for behandling
A.	Det systemkritiske Høyre	Resolusjonskomiteen	Fylkesårsmøte
B.	Fremtidens kommune-Norge	Resolusjonskomiteen	Fylkesårsmøte
3.	Ansvarlig satsing på jernbane - med lokale løsninger i Agder	Hægebostad	Fylkesårsmøte
19.	Løs opp Statsforvalterens klamme maktgrep om kommunene!	Resolusjonskomiteen	Fylkesårsmøte

52 **A. Det systemkritiske Høyre**

53

54 **Systemene er til for borgerne, ikke for systemenes egen skyld**

55 Høyres politiske ryggmargsrefleks springer ut av en liberalkonservativ ideologi og troen på enkeltmenneskets
56 frihet og ansvar. Vi ønsker å utforme politikk som gir mennesker større mulighet til å bestemme over eget liv.
57 For å lykkes med dette, må Høyre ha en mer systemkritisk tilnærming. Systemet eksisterer ikke for sin egen
58 skyld, og heller ikke for å skape arbeidsplasser i byråkratiet. Det skal være et verktøy for å sikre like muligheter
59 og frihet til å leve liv med minst mulig statlig inngripen. Når systemet blir et mål i seg selv, mister vi fokus på det
60 som virkelig betyr noe, nemlig enkeltmenneskets rett til å forme sin egen hverdag.

61

62 Agder Høyre mener at for mye av politikktutformingen i Norge har blitt overført til byråkratiet, enten i EU eller i
63 statsapparatet. For ofte har vårt svar på dette vært at det er vanskelig eller umulig å påvirke eller endre politikk
64 fordi systemet er i veien. Eller at vi må "stole på fagfolk". Politikkerne hverken kan eller skal diktere i detalj
65 hvordan byråkratiet skal operere, men må ikke være redde for å ta kampen mot byråkratiet når det er
66 nødvendig. Det er ikke alltid byråkratene tolker tildelingsbrev, forskrifter og lover korrekt eller i tråd med
67 lovgivers intensjoner, og det er til syvende og sist folkevalgtes intensjoner som må tillegges avgjørende vekt
68 ved tolkning.

69

70 Hvis Norge skal utvikle seg som samfunn og sikre fremgang for kommende generasjoner, må veksten i det
71 offentlige byråkratiet bremses og reverseres, og borgere og bedrifter gis større rom til å skape. Et stadig mer
72 omfattende skjemavelde, drevet frem av et svulmende byråkrati, utgjør en reell trussel mot både verdiskaping
73 og frihet. Dette advares det også mot i Draghi-rapporten om europeisk konkurransekraft.

74

75 Systemkritikk handler både om konkrete systemer som er til hinder for at mennesker lever frie liv, men også om
76 å være villige til å ty til mer radikale politiske grep for å endre det bestående. Høyre skal aldri bli et populistisk
77 parti som mener det vi tror folk vil like at vi mener. Samtidig må all politikktutforming ta utgangspunkt i en
78 generell "sunn skepsis" mot vedtatte sannheter, vi må akseptere at «godt nok» er godt nok, og politiske
79 holdninger og prosjekt må kontinuerlig oppdateres for å svare på aktuelle samfunnsutfordringer. Det er aldri et
80 godt argument at vi har ment noe annet tidligere!

81

82 Denne resolusjonens videre innhold består av to deler. Først et sett generelle prinsipper for hvordan Høyre kan
83 bli mer systemkritiske når ny politikk utformes. Deretter følger noen eksempler på hvordan dette kan omsettes
84 til praktisk politikk. Dette er ikke en uttømmende liste.

85

86 **Agder Høyre vil:**

- 87 • Sørge for tilstrekkelig folkevalgt styring av viktige politiske prosesser, og begrense bruken av delegering.
- 88 • Ha et lovfestet mål om å fjerne eksisterende lover og forskrifter når det vedtas nye.
- 89 • Alltid legge til grunn et "godt nok"-prinsipp i spørsmål som vedrører offentlig pengebruk, og alltid vektlegge
90 samfunnsøkonomiske vurderinger tungt.
- 91 • Akseptere at feil vil bli begått og ikke forsøke å regulere eller kontrollere mer enn nødvendig.
- 92 • I større grad ta i bruk såkalte "solnedgangsklausuler" i lovgivningen, som er bestemmelser som fastslår at
93 en lov eller en politisk vedtatt ordning automatisk utløper eller tas opp til revisjon etter et bestemt tidsrom.
- 94 • Unngå institusjonell konsensus og fremme reelt meningsmangfold i det offentlige for å unngå skjevfordeling
95 av ressurser og maktkonsentrasjon.
- 96 • Sørge for tydeligere tildelingsbrev og instruksjer.

97

98

99 **Plan og bygningsloven**

100 Regjeringen Solberg arbeidet kontinuerlig med forenklinger og forbedringer av plan- og bygningsloven og andre
101 regelverk som legger begrensninger på eiendomsretten. Man tok flere grep for å styrke det lokale selvstyret og
102 redusere antall innsigelser, men regelverket er fremdeles for rigid og formalistisk. Agder Høyre vil foreta
103 ytterligere liberaliseringer, gi kommunene større rett til å bestemme selv, og gi den enkelte eiendomsbesitter

større frihet til å forvalte egen eiendom slik han vil. Vi vil også lempet på krav som kan virke som hindre for dem som skal inn på boligmarkedet.

Agder Høyre vil:

- Redusere antallet klagemuligheter i plan- og byggesaker, og innføre en regel om at det ved helt kurante saker uten nye momenter ikke skal være saksbehandlingstid.
- Innføre hurtigspor for kurante klagesaker, hvor klager uten nye momenter prioriteres og gis umiddelbar behandling.
- Innføre absolutte krav til saksbehandlingstid i statsforvaltningen.
- Redusere mengden tekniske og fordyrende detaljkrav ved oppføring av byggverk, og sørge for at norske krav ikke er strengere enn i sammenlignbare land.
- Frita flere mindre tiltak fra søknadsplikt.
- Legge til rette for levende kystsamfunn ved å praktisere en differensiert forvaltning av strandsonen, også innad i kommunene.
- Begrense Statsforvalteren og andre offentlige tilsynsmyndigheters innsigelsesrett.

Offentlige anbud

De norske reglene for offentlige anskaffelser har gitt oss et stort ekstra-byråkrati. Intensjonene bak lovverket om å unngå korrupsjon og fremme mer konkurranse er selvsagt gode, men summen av pålegg, systemkrav og omfattende prosesser, har blitt en hemske for både det offentlige og bedrifter. Små anskaffelser behandles som store, med uforholdsmessig byråkrati. Konsekvensen er at små og mellomstore bedrifter presses ut av offentlige kontrakter, at

Agder Høyre vil:

- Heve nasjonale terskelverdier der EØS-regelverket åpner for det.
- Gi kommuner og statlige virksomheter større frihet til direkteanskaffelser innenfor klare rammer.
- Erstatte detaljerte prosesskrav med etterprøvbare dokumentasjon i ettertid.

En realistisk, rettferdig og effektiv klimapolitikk

Klimaendringene er menneskeskapte, og Høyre anerkjenner at et grønt skifte er nødvendig for å kunne overleve planeten i god stand til kommende generasjoner. Likevel må det være et grunnleggende prinsipp for all klimapolitikk at tiltakene skal være realistiske, rettferdige og reelt egnet til å redusere utslipp av klimagasser. Det må være forholdsmessighet mellom pengebruk, konsekvensene for enkeltpersoner og bedrifter, og tiltakenes egnethet til å kutte utslipp.

Norsk innsats for å kutte klimagassutslipp er viktig som et signal om grønn omstilling og teknologiutvikling, men den globale effekten oppnås først når de største utslippslandene kutter betydelig. Derfor må vi prioritere tiltak som gir reelle kutt der utslippene faktisk skjer, fremfor symbolpolitikk.

Agder Høyre vil:

- Legge til grunn prinsippet om forholdsmessighet når klima- og miljøpolitikk skal utformes.
- Bruke pengene der de gir mest klimagassreduksjon, enten i Norge eller utlandet.
- Sørge for at tiltak som gjennomføres i Norge ikke bare fører til at utslippene flyttes til utlandet.
- Arbeide for internasjonale kutt, og ikke ensidig norsk lovgivning som gir oss dårligere konkurransefortrinn.

Norges forhold til EU

Høyre er for et norsk EU-medlemskap, og mener at det har en egenverdi at det norske folk med jevne mellomrom får mulighet til å si sin mening om saken. I en stadig mer urolig verden, hvor også våre egne allierte utfordrer bestående allianser, er svaret mer internasjonalt samarbeid, ikke mindre. Samtidig bør et EU-vennlig parti være klar på at et slikt medlemskap skal brukes til å påvirke politikken som føres fra Brussel. Agder Høyre mener EU på mange områder har utviklet seg til å bli et overbyråkrati. EU utvikler store politikkpakker i høyt

tempo, hvor deler av politikken er EØS-relevant og andre deler ikke. Det er ekstremt krevende for Norge å i det hele tatt følge med på utviklingen, og enda vanskeligere å forsøke å påvirke den. I tillegg har det norske byråkratiet en tendens til å implementere og tolke rettsakter strengere enn i land som er medlem av unionen. Agder Høyre mener derfor Norge bør bli medlemmer av EU for å også bidra til å bremse lovproduksjonen, og hilser Ursula von der Leyen og Friedrich Merz signaler om deregulering av unionen velkommen.

Agder Høyre vil:

- Arbeide for norsk EU-medlemskap.
- Utnytte handlingsrommet i EØS-regelverket, og påse at rettsakter ikke tolkes strengere enn i resten av Europa.
- Bruke et fremtidig EU-medlemskap til å påvirke EU-lovgivningen, og sørge for mer deregulering og avbyråkratisering.

Helseforetaksmodellen

Helseforetaksmodellen slik vi kjenner den i dag er utgått på dato. Sykehusene blør penger, pasienter venter stadig lenger på helsehjelp og mange blir kasteballer i systemet. Helsebyråkratiet har vokst seg altfor stort, og blitt direktørstyrt. Agder Høyre mener dagens helseforetaksmodell bør skrotes og byttes ut med et system med mer direkte folkevalgt innflytelse. Det må imidlertid sørges for at det styres i stort, og at den direkte innflytelsen skjer i form av langsiktige, men klare styringssignaler som byråkratiet må forholde seg til.

Agder Høyre vil:

- Utrede alternativer til helseforetaksmodellen, og herunder vurdere følgende:
 - Ha et innslag av folkevalgte inn i både regionale og lokale sykehusstyrer, etter modell fra universitetssektoren.
 - Ha lavere terskel for politisk nivå for å gripe inn i beslutninger som strider med politiske intensjoner.

Forenklingsreform av NAV

NAV er blitt et system som i for stor grad er bygget opp rundt ytelser og regelverk, ikke mennesker og arbeid. Det brukes også enorme ressurser på omfattende dokumentasjon og kontroll. NAV har et stort uutnyttet potensial. Mye kan forenkles innenfor dagens regelverk, dersom det er politisk vilje. Stortinget må derfor ta tydeligere grep for å sikre at NAV blir mer tilgjengelig, mer effektiv og mer brukerorientert, slik at flere får den hjelpen de trenger for å komme i arbeid. En forenklingsreform er nødvendig for å sette brukerne først, styrke samarbeidet mellom stat og kommune og gi de ansatte bedre verktøy, tydeligere retning og mer tid til kjerneoppdraget: å få folk i jobb.

Agder Høyre vil:

- Nedsette et utvalg som skal evaluere NAV 20 år etter NAV-reformen og komme med forslag til en forenklingsreform i NAV med mål om økt overgang til arbeid, raskere saksbehandling, færre tidstyver og bedre kvalitet for brukerne.
- Vurdere å dele opp NAV i en sosial og en arbeidsrettet del.
- Vurdere å slå sammen overlappende ytelser til færre, bredere inntektssikringsordninger.
- Redusere dokumentasjonskrav der informasjon allerede finnes i offentlige registre.
- Innføre risikobasert kontroll fremfor lik kontroll av alle brukere.
- Konkurransenutsette flere av NAV sine oppgaver knyttet til arbeid og inkludering.

Et bærekraftig asyl- og innvandringssystem

Det norske asyl- og innvandringssystemet er bygget på gode intensjoner: Å gi beskyttelse til mennesker på flukt, sikre rettssikkerhet og bidra til integrering. Samtidig viser erfaringene over tid at systemet i sin nåværende form ikke er bærekraftig, hverken økonomisk, sosialt eller kulturelt. Behovet for endring handler ikke om mangel på vilje til å hjelpe, men om systemets evne til å fungere etter sitt formål.

Agder Høyre vil:

- Arbeide for at dagens asylsystem byttes ut med et system hvor man får midlertidig hjelp og beskyttelse i eget nærområde eller i tredjeland.
- Ansvarliggjøre økonomisk sterke land i Midtøsten mer.
- Begrense familiegjenforening til et minimum, og stille langt strengere krav til integrering og økonomisk selvforsørgelse enn i dag.
- Stanse bistand til land som nekter retur av egne borgere.

Mer konkurranse for det offentlige

Agder Høyre ønsker mer konkurranse i offentlig tjenesteyting og i prosjektering. Ett av de beste eksemplene på at å utfordre eksisterende systemer for å få ned ressursbruk og redusere byråkrati, er etableringen av Nye Veier. Dette selskapet har vist at det er mulig å bygge raskere, billigere og mer effektivt, uten at det har gått på bekostning av kvalitet. Ved å organisere oppgaver annerledes, gi tydelig ansvar og åpne for reell konkurranse, kan staten få mer igjen for fellesskapets midler.

Agder Høyre vil:

- Vurdere hvordan Nye Veier-modellen kan brukes for å fremme mer konkurranse for det offentlige på andre områder, for eksempel i statlige eiendomsprosjekter og ved utbygging av kraftnett.

Fra resolusjonskomiteen / Komiteens anbefaling: Fylkesårsmøtet

B. Fremtidens kommune-Norge

Norske kommuner har den dårligste økonomien på 40 år. Mange kommuner har høy gjeldsbelastning, og en del nødvendige strukturtiltak, som for eksempel skolenedleggelse, blir utsatt. Dette svekker evnen til å levere gode tjenester og det skaper uforutsigbarhet for innbyggerne.

For at Kommune-Norge skal takle utfordringene de står ovenfor, bør det ligge noen overordnede prinsipper til grunn.

Agder Høyre mener at:

- Kommunene skal ha frihet til å løse oppgaver, med minst mulig detaljstyring
- Skattepengene skal gi mest mulig velferd, med minst mulig sløsning
- Beslutninger skal tas så nært dem de berører som mulig
- Det som fungerer best for innbyggerne skal få slippe til, enten det er offentlig, ideelt eller privat
- Generasjonsperspektivet: Ansvarlige politikere må unngå å overlate ansvaret til neste generasjon.

Kommunesammenslåing og normer for størrelse

For å møte utfordringene Kommune-Norge står ovenfor, må kommunestrukturen være tilpasset dagens og fremtidens behov. Større kommuner kan gi bedre tjenester, mer robuste fagmiljøer og økt evne til å håndtere stadig større og mer komplekse oppgaver.

Mindre kommuner er ofte mer sårbare for fraflytting, økonomiske svingninger og demografiske endringer. Det bør derfor være et selvstendig mål å ha flest mulig store og robuste kommuner, samtidig som kommunene skal drives effektivt og med lave administrasjonskostnader.

For å sikre innbyggernes aksept for sammenslåinger, særlig i distriktene, er det avgjørende med gode sammenslåingsprosesser og politiske styringsmodeller som ivaretar det lokale primærtjenestetilbudet. Barnehage, skole og eldreomsorg må også være tilgjengelig der folk bor. Levende distrikter forutsetter et godt primærtjenestetilbud. Uten dette risikerer vi at distrikts-Norge tappes for både folk og arbeidsplasser.

268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286

287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306

307

308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328

Frivillige kommunesammenslåinger har vist seg å være krevende å få til, selv med økonomiske insentiver. Høyre mener derfor at staten, i samarbeid med kommunene, må ta et større ansvar for å tegne fremtidens kommunegrenser. Samtidig må staten tilby reelle og forutsigbare økonomiske insentiver, som engangstilskudd, dekning av omstillingskostnader og langsiktige ordninger som sikrer at kommunene ikke taper økonomisk på å slå seg sammen. Kommunene må også få større handlingsrom til å finne lokale løsninger.

Agder Høyre mener:

- At kommuner som utgangspunkt ikke bør ha færre enn 5000 innbyggere / *DISSENS FREMMET AV SVERRE-TOBIAS DUKENE, JAN PETTER GYSLAND: STRYKE PUNKTET*
- At staten bør stimulere til flere kommunesammenslåinger gjennom økonomiske insentiver, etter modell fra Danmark
- Sikre at kommunene får stor lokal frihet til å organisere tjenester
- At staten, i samarbeid med kommunene, tegner nye kommunegrenser som sikrer egnet og robust kommunestruktur over hele landet.
- Gi kommunene stor handlefrihet til å organisere primærhelsetjenestene lokalt innad i kommunen
- At det ikke skal gis statlige insentiver for å opprettholde mindre tjenestetilbud eller for å legge dem ned

Fra kommune til stat

Høyre vil sikre innbyggerne gode, forutsigbare og likeverdige tjenester uavhengig av hvor i landet de bor. I dag er det flere kommunale oppgaver innen helse, omsorg og barnevern som preges av store kvalitetsforskjeller, ulik kompetanse og varierende økonomisk bæreevne mellom kommunene. Dette rammer spesielt sårbare grupper som barn i fosterhjem og personer med behov for brukerstyrt personlig assistanse.

Når kommunenes størrelse, økonomi og kapasitet i for stor grad avgjør hvilken hjelp folk får, trues både rettssikkerheten og prinsippet om like muligheter. For noen tjenester er det derfor på tide at staten tar et større og tydeligere ansvar. Høyre ønsker fortsatt mest mulig lokalt demokrati, men der kommunene ikke lenger kan sikre likeverdige tjenester eller der sårbare grupper rammes av store forskjeller, må staten ta et tydeligere ansvar. Ikke for å sentralisere mest mulig, men for å sikre rettssikkerheten til brukerne.

Agder Høyre mener at:

- BPA-ordningen bør flyttes til statlig nivå for å sikre at brukerne får likeverdige tjenester uavhengig av bosted
- Tildeling av BPA-tjenester baseres på nasjonale kriterier og likebehandling
- Ansvaret for fosterhjem bør flyttes til staten
- ansvaret for spesialisert barnevern bør være en statlig oppgave
- tilsynsoppgaver som krever høy fagkompetanse bør være et statlig ansvar

Mindre statlig detaljstyring og rapporteringskrav

Kommunene i dag bruker store ressurser på rapportering, dokumentasjon og etterlevelse av statlige krav. Dette binder opp tid og kompetanse i et kostbart byråkrati, i tillegg til å svekke lokalt handlingsrom.

Agder Høyre mener staten må gå fra detaljstyring til målstyring, der kommunene i større grad gis frihet til å nå nasjonale mål på egne premisser.

Agder Høyre vil:

- Redusere statlige rapporteringskrav til kommunene
- Gi kommunene større frihet til organisering og tjenesteutforming
- Samordne statlige tilsyn for å unngå dobbeltkontroll
- Forenkle regelverket for vertskommunemodeller
- Redusere omfanget av øremerkede tilskudd til kommunene

330 **1. Mulighet til å leve livet man vil**

331

332 Mange nordmenn har de siste årene fått en mer utfordrende hverdag, også de med helt vanlige inntekter.
333 Prisene på mat, strøm og bolig har økt kraftig. Flere står utenfor arbeidslivet eller møter høye terskler for å
334 komme inn. Og det har blitt vanskeligere å kjøpe boligen man drømmer om. Samtidig øker skattetrykket og
335 mange føler at innsatsen gir mindre igjen enn før.

336

337 Resultatet er at vanlige folk med vanlige jobber får det stadig vanskeligere med å realisere helt vanlige mål: å
338 ha en fast jobb, en trygg økonomi og en god bolig.

339

340 Agder Høyre mener at alle fortjener en mulighet til å lykkes og ha tro på fremtiden sin. Norge er bygget av
341 mennesker som jobber, tar ansvar og investerer i seg selv og sine familier. Politikken må derfor gjøre det mulig
342 å leve av egen inntekt, belønne arbeid og gjøre det enklere å skape et trygt liv.

343

344 Det må være råd til å leve gjennom lavere priser og lavere skatt på arbeid. Det må være flere jobbmuligheter,
345 slik at flere kan komme i jobb, utvikle seg i arbeidslivet og lykkes gjennom egen innsats. Og det må bli enklere
346 å eie egen bolig, både ved at flere har råd til å kjøpe, og ved at det bygges nok boliger der folk vil bo.

347

348

349 **Lavere skatter og priser**

350 For at flere skal ha råd til å leve av egen inntekt, må folk få beholde mer av det de tjener og nødvendige utgifter
351 må ta mindre av hverdagsøkonomien. I dag går en stadig større andel av inntektene til skatt, mat, strøm og
352 andre faste kostnader. Det reduserer handlingsrommet for vanlige folk og svekker opplevelsen av at arbeid
353 lønner seg.

354

355 Skattene må derfor kraftig ned, slik at lønnen strekker bedre til og flere får bedre råd i hverdagen. Samtidig må
356 prisene på nødvendige varer og tjenester ned. Nordmenn bruker en stor andel av inntekten sin på mat og
357 betaler mer enn i sammenlignbare land. Det merkes spesielt på lommeboken til de med minst økonomisk
358 handlingsrom. Importvernet og byråkratiet rundt det svekker konkurransen og bidrar til høyere matvarepriser.
359 Derfor er det nødvendig å ta grep.

360

361 **Agder Høyre vil:**

- 362 • Redusere skatten for unge, blant annet gjennom å øke frikortgrensen og innføre et eget skattefradrag for
- 363 alle i arbeid.
- 364 • Sørgе for at deler av inntektene fra økt CO2-avgift tilføres tilbake til skatteyderne gjennom et flatt
- 365 klimafradrag.
- 366 • Øke inntekts- og formuesgrensen i Lånekassen, og åpne for en differensiering av studiestøtten basert på
- 367 studieretning.
- 368 • Gjennomgå og lette på importvernet.
- 369 • Kraftig forenkle og avbyråkratisere importreglene for landbruksprodukter, blant annet ved å fjerne kravet
- 370 om å søke tollnedsattelse for allerede tollnedsatte produkter som ikke konkurrerer med norske
- 371 landbruksvarer.
- 372 • Sikre at Konkurransetilsynet og Forbrukertilsynet har tilstrekkelige hjemler til å håndheve
- 373 konkurransevidende og prisdiskriminerende virksomhet i dagligvarebransjen.

374

375

376 **Flere jobbmuligheter**

377 Agder Høyre mener det alltid skal lønne seg å jobbe. Arbeid gir både inntekt, muligheter og fellesskap og er
378 grunnmuren for både verdiskaping og velferdsstaten. Derfor må flere få sjansen til å komme i jobb, utvikle seg i
379 arbeidslivet og ta steget videre i karrieren.

380

381 Høye skatter på arbeid og rigide regler svekker uttellingen av egen innsats for dem som allerede er i jobb. Når
382 mer arbeid gir for lite igjen, blir det mindre attraktivt å ta ekstra ansvar eller utvikle seg videre. Høyre vil derfor
383 senke skattene og gjøre arbeidslivet mer fleksibelt, slik at arbeid gir tydeligere belønning og flere kan lykkes i
384 jobben sin.

385

Samtidig står mange i dag utenfor arbeidslivet, eller møter høye terskler for å få sin første eller neste jobb. For disse handler utfordringen først og fremst om å få en mulighet til å lykkes. Et mer fleksibelt arbeidsliv er nødvendig for å senke tersklene inn i jobb og gi flere muligheten til å skaffe seg erfaring og bygge kompetanse. Derfor vil Agder Høyre gjøre det enklere for bedrifter å satse på folk, særlig ved å ansette unge arbeidstakere.

Agder Høyre vil:

- At en ny skattereform skal favorisere arbeid og investeringer i norske arbeidsplasser foran eiendom.
- Gjennomgå arbeidsmiljøloven, alkoholloven og annet relevant regelverk for å fjerne hindre for unge som ønsker å jobbe.
- Åpne for økt bruk av deltidsstillinger, midlertidige ansettelser og innleie for å få flere unge uten jobb inn i arbeidslivet.
- Redusere arbeidsgiveravgiften for unge arbeidstakere det første året.

Fra boligdrøm til virkelighet

Å eie egen bolig gir trygghet, forutsigbarhet og større frihet i hverdagen. Eierlinjen har tjent Norge godt, og Agder Høyre mener flere skal få muligheten til å eie sitt eget hjem. I dag er boligdrømmen vanskelig å realisere for mange, selv for dem som jobber, sparer og tar ansvar. Høye priser, strenge regler og høye inngangskostnader gjør veien inn i boligmarkedet unødvendig bratt.

Agder Høyre vil gjøre det enklere å bygge flere boliger, raskere og rimeligere, og sørge for at det lønner seg å spare til egen bolig. Økt boligbygging og bedre rammevilkår for sparing er avgjørende for at flere skal få muligheten til å eie en bolig de kan etablere seg i og realisere boligdrømmen.

Agder Høyre vil:

- Kraftig forenkle og avbyråkratisere lover og forskrifter som fordyrer og forsinker boligutbygging.
- Innføre statlige insentiver for at kommuner skal redusere saksbehandlingstiden for boligbygging.
- Fjerne kravet om minstepålegg på boliger.
- Gjennomgå mulighetene for innsigelse i plansaker som gjelder boligbygging, med sikte på styrke lokaldemokratiet.
- Fjerne dokumentavgiften.
- Øke tilskuddssatsen for studentboliger, og gjøre det enklere for både offentlige, private og ideelle aktører å bygge studentboliger.
- Sikre at strømstøtteordninger også kommer studenter som bor i studentbolig til gode.
- Liberalisere utlånsforskriften, blant annet gjennom at studielån ikke regnes sammen med øvrig gjeld når maksimal låneevne beregnes, men at banken tar høyde for nedbetaling av studielån i sin helhetlige vurdering.
- Gjenreise BSU-ordningen ved å heve det totale sparebeløpet, det årlige sparebeløpet og skattefradraget.
- Innføre differensiert skattefradrag for BSU-sparing, med høyere fradrag for de første 100 000 kronene som spares.
- At BSU-sparing skal være unntatt i vurdering av stipend og støtteordninger.

Fra Agder Unge Høyre / Komiteens anbefaling: Avsender anbefales å sende inn til Landsmøtet som endringsforslag til storresolusjon Skole

2. En skole som stiller krav og gir muligheter

Dagens skole står overfor alvorlige utfordringer. Elevenes ferdigheter i lesing, skriving og regning svekkes, samtidig som lærernes autoritet og handlingsrom gradvis bygges ned. Skolen er i stadig større grad preget av uklare mål, overdreven skjermbruk og overregulert systemstyring. Dette går på bekostning av kunnskap, faglig utvikling og mestring.

Agder Høyre mener skolen må tilbake til sitt kjerneoppdrag: å formidle kunnskap, stille tydelige krav og gi alle elever muligheten til å lykkes – uavhengig av om de velger yrkesfag, studiespesialisering eller internasjonale løp (eller frikirkelige fundamentalistiske skoler). Da trenger vi en skole der læreren står sterkere, vurderingene er tydelige og forventningene er klare.

Grunnleggende ferdigheter må prioriteres

De siste årene har en rekke undersøkelser som blant annet PISA vist en tydelig faglig tilbakegang i norsk skole. Dette gjelder særlig i lesing, skriving og regning; ferdigheter som er essensielle for videre utdanning, arbeid og øvrig samfunnsdeltagelse. I tillegg viser de nasjonale prøvene tydelig nedgang i leseferdighetene til de yngre elevene.

For å snu utviklingen er man nødt til å ha både tidlig innsats og systematisk oppfølging.

Agder Høyre vil:

- Gjeninnføre obligatoriske kartleggingsprøver i lesing og regning i 1. og 2. klasse.
- Innføre nasjonale prøver i lesing, skriving og regning på flere trinn.
- Videreføre og styrke bruken av nasjonale prøver som et kvalitetsverktøy i skolen.
- La lærerne selv vurdere hvilke elever som trenger ekstra oppfølging, og fjerne den individbaserte retten til spesialundervisning.
- Være positive til frivillige studieverksteder utenom skoletid hvor elever kan jobbe med skole med lærere til stede
- Åpne for sletting av fravær ved bruk av studieverksteder
- Opprette støtteundervisning utenom skoletid i basisfagene for elever som trenger det, etter modell fra Finland
- Definere et minstenivå for måloppnåelse på kunnskap før man bør gå opp et trinn
- Gjennomgå «laget rundt elevene» med mål å tydelig definere ansvar og regler
- Kutte ned antall år i grunnskolen fra 10 til 9 år
- Åpne for frivillig 10. skoleår for elever som har behov for det

Mindre skjerm, mer læring

Selv om det ligger store muligheter i bruk av digitale verktøy, er det mye som tyder på at skjermens inntog i skolen har ført til dårligere lese- og skriveferdigheter. Fremtidens arbeidsliv vil ikke ta i bruk penn og papir alene, og vi gjør elevene en stor bjørnetjeneste dersom vi skjerner dem for all skjermbruk.

Agder Høyre mener at skolens digitaliseringspolitikk skal være konservativ og kunnskapsbasert. Vi må forandre for å bevare, og skape en helhetlig del-digital og fremtidsrettet skolepolitikk hvor elevenes læring og mestring står i sentrum.

På barneskolen vil Agder Høyre derfor:

- At elever på 2.–4. trinn skal få opplæring i grunnleggende digitale ferdigheter gjennom undervisning på datarom lokalisert på skolens område.
- At det skal ikke innføres én-til-én-løsninger med egen PC eller nettbrett for elever før 5. trinn.
- At NDLA-chatbot skal kunne brukes der det er pedagogisk hensiktsmessig, og med tydelig veiledning i riktig bruk.
- At fysiske lærebøker skal tas i bruk i større grad, med vekt på skriftlig oppgaveløsning og egne notater.
- At PC eller nettbrett skal ikke tas med hjem fra barneskolen, med unntak der det er pedagogisk nødvendig.
- At ChatGPT ikke skal tillates.
- Ikke ha bruk av belønningssystemer i form av digitale spill og apper.

På ungdomsskolen vil Agder Høyre derfor:

- At NDLA-chatbot, Copilot og skolelisensierte chatbot-løsninger skal kunne brukes i undervisningen. ChatGPT skal ikke tillates.
- At skriftlige notater skal oppmuntres, men ikke være et absolutt krav.
- At fysiske lærebøker skal være hovedregelen. Digitale lærebøker kan brukes som unntak ved særskilte behov, for eksempel ved lærevansker.

- 499 • At PC eller nettbrett skal ikke tas med hjem på ungdomsskolen, med unntak der det er pedagogisk
500 nødvendig.

501 **På Videregående vil Agder Høyre derfor:**

- 502 • At NDLA-chatbot, Copilot og skolelisensierte chatbot-løsninger skal kunne brukes i undervisningen.
503 ChatGPT skal ikke tillates.
504 • At lærebøker skal kjøpes inn til alle elever og oppdateres jevnlig.
505 • At elever skal ha ansvar for lærebøker de låner, på lik linje med annet skoleutstyr.
506
507

508 **Tydelig vurdering og rettferdig karakterbruk**

509 Vurderinger skal først og fremst være et verktøy i skolen, men også noe som gir elever forutsigbarhet og klare
510 forventninger. I dag er vurderingspraksisen for utydelig og ulik mellom skoler og klasserom.
511

512 Agder Høyre mener at vurderingskulturen må styrkes, og at karakterbruken må bli mer konsekvent.
513

514 **Agder Høyre vil:**

- 515 • Oppfordre til bruk av prøver som vurderingsform, men la det være lærerne som avgjør.
516 • Pålegge lærere å gi karakter ved vurderinger dersom eleven ber om det.
517 • Standardisere bruken av tallkarakterer i skolen.
518 • La gymkarakteren i større grad vektlegge prestasjon, ferdigheter og faktiske resultater.
519
520

521 **Læreren skal være sjef i klasserommet**

522 Læreren er skolens viktigste ressurs. Likevel har læreryrket over tid blitt svekket gjennom detaljstyring, uklare
523 læreplaner og manglende status. Skal den norske skolen forbedres må læreren få mer autoritet, større tillit og
524 tydeligere ansvar.
525

526 **Agder Høyre vil:**

- 527 • Gjøre lærer til en beskyttet tittel.
528 • Gjeninnføre og styrke lærerspesialistordningen.
529 • Gjennomføre en kraftig opprydning i læreplanene med mål om å gi lærerne større metodisk frihet.
530 • Opprette en nasjonal praksisbank for frivillig deling av undervisningsopplegg.
531 • Opprette pilotprosjekter på praksisbasert videreutdanning der lærere hospiterer i hverandres klasser.
532 • Innføre jevnlig, anonyme vurderinger av lærere på videregående skole som et kvalitetsutviklingsverktøy.
533 • Forenkle regelverket for å gjøre det lettere å avskilte lærere som over tid underpresterer med tanke på
534 presentasjoner og elevtrivsel
535
536

537 **Et yrkesfagsløft**

538 Samfunnet trenger flere fagarbeidere, men for mange er veien til yrkesfag og arbeidsliv unødvendig vanskelig.
539 Tidlig eksponering og praktisk erfaring er avgjørende for å gjøre yrkesfag til et reelt og attraktivt valg. Et ekte
540 yrkesfagsløft vil kreve at vi både øker attraktiviteten for søkere fra ungdomsskolen, at vi gjør det lettere å få
541 lærlingplass, og at utdannelsen er tilpasset samfunnets behov.
542

543 **Agder Høyre vil:**

- 544 • Oppfordre kommuner til å samarbeide tett med næringslivet om praksisplasser.
545 • Opprette et tverrfaglig initiativ hvor opplæringskontorene danner et tilbud der unge får utplasseres på en
546 yrkesfaglig arbeidsplass.
547 • Innføre en kommunal "Yrkesfagsuke" for 10. klassinger, der opplæringskontorene i alle yrkesfaglige
548 retninger går sammen om å tilby en organisert utplasseringsordning i høstferien.
549 • Innføre yrkesfaglige valgfag i ungdomsskolen.
550 • Jobbe for en modernisering av regelverket slik at seriøse arbeidsgivere enklere kan ansette unge i deltids-
551 og feriestillinger, uten unødvendige barrierer som hindrer ungdom i å få mulighet til å jobbe.
552 • At fylkeskommunen skal kunne reservere inntil 20 prosent av plassene på yrkesfaglige utdanningsprogram
553 til alternative opptaksformer, som supplement til karakterbasert opptak.
554 • Alternative opptaksformer på yrkesfag skal vektlegge praktiske ferdigheter, deretter motivasjon og
555 egnethet.

Like muligheter for IB-elever

International Baccalaureate gir høy faglig kompetanse og internasjonal konkurransekraft i en tid med økt internasjonal konkurranse og geopolitisk spenning. De siste årene har vi hatt en regjering som har nedprioritert IB-linjene, og strammet inn fylkenes handlingsrom for å opprettholde tilbudene. I tillegg har endringer i omregningen for karakterer gjort IB-elever dårligere utsatt i konkurransen om studieplassene for høyere utdanning.

Agder Høyre vil:

- Avvikle de foreslåtte endringene i omregningstabellen for International Baccalaureate.

Fra Hægebostad Høyre / Komiteens anbefaling: Fylkesårsmøte

3. Ansvarlig satsing på jernbane - med lokale løsninger i Agder

Jernbanen er viktig for klimavennlig transport og mobilitet, men de siste årene har vist store utfordringer: dårlig vedlikehold, avlyste avganger og gjentatte perioder med buss for tog. Kostnadsoverskridelser har gjort store prosjekter svært dyre og svekket tilliten til jernbanen.

Vi skal ha en jernbane som fungerer – ikke en jernbane som sluker milliarder uten å levere.

Vi må ta ansvar for økonomien. Nye milliardprosjekter med usikker nytte kan ikke gå på bekostning av andre viktige transportbehov. Samfunnets midler skal brukes der de gir størst effekt for folk og næringsliv.

Vi kan satse på lokale pendeltog i Agder, som gir:

- Bedre mobilitet for pendlere i Agder
- Redusert biltrafikk
- Kostnadseffektiv løsning ved bruk av eksisterende spor og mindre togsett
- Mulighet for hyppigere avganger og bedre punktlighet

Hægebostad Høyre vil:

- Prioritere vedlikehold og modernisering av eksisterende jernbane.
- Utrede pendeltog som regional løsning i Agder.
- Sikre at alle investeringer gir høy samfunnsnytte og er økonomisk forsvarlige.

Fra Hægebostad Høyre / Komiteens anbefaling: Oversendes fylkestyret

4. Distriktpolitikk og landbruk - Et moderne landbruk og levende lokalsamfunn

Ved å satse på modernisering, markedstilpasning, teknologi, bærekraft og veibygging i distriktene, skal Høyre sikre et levende og robust Norge – fra kyst til hei. Dette er politikk Høyre allerede har, men som vi ikke har nok eierskap til.

Landbrukspolitikken skal sikre matsikkerhet, bosetting og klimahensyn gjennom moderne, markedsorienterte rammevilkår.

Bondens selvstendighet styrkes med investeringer, teknologi og effektive driftsformer.

Matjord skal beskyttes, og arealplanlegging skal prioritere utvikling.

Bedre infrastruktur, kompetanse og enklere regelverk skal gi vekst og arbeidsplasser i levende distrikter.

Aktiv skogdrift og satsing på bioøkonomi og fornybar energi i distriktene.

Teknologi, innovasjon, digitalisering og presisjonsteknologi skal modernisere landbruket.

Virkemidler skal fremme produktivitet og markedstilpasning, med subsidier som gir vekst og lønnsomhet.

Hægebostad Høyre vil:

Ta et tydelig ansvar for landbruks- og distriktpolitikken. Høyre i lang tid hatt en klar og offensiv politikk for levende distrikter og et bærekraftig landbruk. Denne politikken skal videreutvikles i tråd med Høyres verdier og prioriteringer.

Fra Odd Nordmo / Komiteens anbefaling: Behandles ikke

5. Tiltak i 100-meters beltet - forslag om endring

Historikk:

Strandplanloven med ikrafttreden 1. januar 1972 oppstilte et forbud mot «bygning, konstruksjon, anlegg eller innhegning», vesentlig endring av de samme tiltakene, samt et delingsforbud i 100-metersbeltet. Loven gjaldt for tiltak som var søknads- eller meldepliktige etter daværende bygningslov. Da var det færre tiltak med krav om involvering av bygningsmyndighetene. Loven gjaldt ikke i tettbygd strøk eller i områder som var regulert eller omfattet av strandplan og det var også unntak for brygger på bebygd eiendom. Den midlertidige strandplanloven som gjaldt fra 1965-1970 hadde også unntak for naust. Det var altså ikke byggeforbud for brygger i denne perioden. Plattinger på mark var ikke omfattet av søknads- eller meldeplikt etter bygningsloven, og var derfor ikke omfattet av byggeforbud. Ved behov for dispensasjon var praktiseringen langt lempeligere enn i dag. Det var på langt nær så strenge krav som skulle til for å gi dispensasjon.

Etter plan- og bygningsloven av 1985 ble byggeforbudet nedfelt i § 17-2. Også dette byggeforbudet hadde flere viktige unntak. Etter denne loven kom mer bindende arealplaner, slik vi kjenner dem i dag. Byggeforbudet i § 17-2 gjaldt ikke i tettbygd strøk. Den gjaldt heller ikke i regulerte områder, i områder omfattet av strandplan eller i områder som kommunen i bindende arealplan hadde lagt ut til utbyggingsområder, f.eks. til boligformål eller til fritidsbebyggelse. I slike områder gjaldt det derfor ikke noe byggeforbud. I disse områdene var det altså villet politikk at utbyggingsinteressene skulle vektes sterkere enn strandsoneinteresser slik vi kjenner dem i dag.

Dagens lov, plan- og bygningsloven av 2008 (i kraft 1. juli 2010) har et tiltaks-forbud i strandsonen i § 1-8 og den nedre grensen for hvilke tiltak som kan rammes av byggeforbudet er nær et 0-punkt. Kommunene har etter den loven også plikt til å fastsette en byggegrense i arealplanen for å avklare hvor det kan bygges og hvor det er byggeforbud i 100-metersbeltet. Dette gjelder innenfor alle utbyggingsformål, slik at også arealforvaltningen til kommunen er underlagt strengere bestemmelser i dag enn tidligere.

Særlig om brygger:

Lovligheten av oppføring av brygger i strandsonen har vært gjenstand for betydelig debatt og er et stadig tilbakevendende tema i norske domstoler. I 2024 avsa Høyesterett en viktig dom om nettopp denne tematikken med referanse HR-2024-2211-A. Saken gjaldt en 76 m² brygge i strandsonen i Bergen kommune, oppført på 1970-tallet. Da kommunen i 2010 oppdaget at tiltaket ikke var omsøkt, mottok grunneier pålegg om riving. Bygningsloven av 1965 § 84 påla meldeplikt for visse tiltak, inkludert kaianlegg, moloer, broer, idrettsanlegg og «andre varige konstruksjoner og anlegg». Høyesterett konkluderte med at uttrykket «andre varige konstruksjoner» må tolkes i sammenheng med de øvrige eksemplene i bestemmelsen. En slik kontekstuell tolkning tilsa at større brygger kunne omfattes av bestemmelsen, men ikke private brygger av normal størrelse og karakter for eiendommen de betjente – slik tilfellet var i denne aktuelle saken. Bryggen var på denne bakgrunn ikke underlagt søknadsplikt på oppføringstidspunktet. Grunneier vant saken, og trengte ikke å rive bryggen.

Saken har overføringsverdi for andre i slik situasjon, med mindre brygger oppført før bygningslov av 1985 kom. Reparasjoner er ikke søknadspliktig, men hvis man river og bygger nytt vil dette bli ansett som et nytt tiltak.

Dagens situasjon:

Dispensasjonsbestemmelsen, jf. dagens PBL § 19-2, har fått langt strengere vilkår for at dispensasjon kan gis. Under tidligere lover var dispensasjon avhengig av at det forelå «særlige grunner», en vurdering som var underlagt lokalpolitisk skjønn, idag er det Staten ved Statsforvalteren som i all hovedsak er premissleverandør for om dispensasjon kan gis.

Et byggeforbud i strandsonen i et 60-års perspektiv, må konstateres at hhv tidligere byggeforbud og dagens tiltaksforbud er to litt ulike størrelser. Den skjerpende lovgivningen og forvaltningen av strandsonen kan overskygge tolking og vurdering av tidligere tillatelser, dispensasjoner og forvaltning.

En større brygge eller uttrigger for enklere tilgang til båtlivet, et nytt anneks, en veranda eller platting er noen av mange tiltak som krever søknad og dispensasjon, og selv små endringer kan være underlagt byggeforbud.

Utgangspunktet for eiendomsretten er at grunneier har fri råderett. Skal en gjøre inngrep i denne retten, herunder pålegge grunneier søknadsplikt for et byggetiltak, kreves hjemmel i lov på tidspunktet tiltaket ble gjennomført. Plan- og bygningsloven er også en såkalt «ja-lov», hvor utgangspunktet er at bygningsmyndighetene ikke kan nekte et byggetiltak uten avslagshjemmel.

Strandsonen og 100-metersbeltet er strengt regulert blant annet for å ivareta natur- og kulturmiljø, friluftsliv og landskap, og allmennhetens tilgang og interesser. Behovet for strenge regler er åpenbart. Det er ikke ønskelig med en gjenbygget og privatisert kystlinje. Er området definert som utmark, er utgangspunktet som hovedregel at allmennheten har fri ferdsel.

Plan- og bygningsloven § 1-8 fastsetter et generelt byggeforbud innen 100 meter fra sjøen eller vassdrag, det vil si i strandsonen. Det omfatter både søknadspliktige tiltak og tiltak som normalt er unntatt søknadsplikt. Hovedregelen er derfor at oppføring av nye bygg, terrenginngrep og endret bruk av eksisterende bygninger ikke er tillatt i strandsonen. Rene fasadeendringer er unntatt byggeforbudet, men krever fortsatt søknad.

Dispensasjon:

Dersom et planlagt tiltak er underlagt byggeforbud, eller ligger i område regulert til LNF, kreves det dispensasjon for å få tillatelse til tiltaket, noe som i praksis vil omfatte de aller fleste byggetiltak i strandsonen. En dispensasjon er et unntak fra utgangspunktet om byggeforbud, som gis etter en konkret skjønnsmessig vurdering. For å få dispensasjon må følgende vilkår være oppfylt i henhold til plan- og bygningsloven § 19-2:

1. Hensynene bak bestemmelsen det dispenseres fra må ikke settes vesentlig til side, og
2. Fordelene ved å gi dispensasjon må være klart større enn ulempene.

Selv om reglene for dispensasjon i utgangspunktet er strenge, så viser utbyggingen av norsk kystlinje at dispensasjoner likevel gis. Det er likevel ikke noe man kan regne med å få. Mulighetene er trolig større for mindre tiltak, og som helst vender bort fra sjøen.

Forslag fra Høyre:

Det er viktig å verne det som bør sikres for allmennheten og likevel se på mulighetene til å lette på restriksjonene for andre deler av strandsonen.

Stengsler i strandkanten er ulovlige og bør være ulovlige. Det er likevel mange saker på allerede bebyggede og private tomter der allemannsretten uansett ikke gjelder. Disse sakstypene bør kunne gis en mer forenklet saksbehandling. Felles for sakene er at media ofte betegner disse som «nedbygging av natur» kun fordi disse sakene gjelder tiltak i 100 meters beltet. Det viktigste er uansett å ivareta intensjonene i Strandplanloven.

Som eksempel kan nevnes en sak i Farsund der familien til en politiker ble utsatt for inngripen fra Statsforvalteren. Det var søkt om dispensasjon inkl nabovarsel på en privatisert strandeiendom der allmennheten uansett ikke har tilgang, fordi eiendommen ikke kan betegnes som «fri ferdsel i utmark». En dispensasjon gir en mindre byråkratisk saksbehandling, og det er liten grunn til at slike saker i tillegg skal måtte legges ut for offentlig ettersyn.

Når Statsforvalteren i Agder bruker denne saken som et eksempel på at de vil gjennomføre lovlighetskontroll i flere andre slike saker, viser dette at behovet for forenklinger og ikke mer byråkrati bør være sterkt etterlengtet.

Mange av sakene gjelder bygging i 2. eller 3. rekke bak bygg som grenser mot sjøen. Tvedestrand med fl har fått inn byggegrenser i Kommuneplanen, og betyr ordinær byggesaksbehandling for slike saker i disse kommunene. Det betyr samtidig ulik behandling mellom kommunene, men byggegrenser gir en saksgang som ivaretar Strandplanlovens intensjoner fullt ut.

Som et eksempel kan nevnes en hagestue i 2. rekke i 100 meters beltet i Kristiansand som fikk avslag som dispensasjonssøknad med krav om mindre planendring for dette enkle tiltaket. I ny kommuneplan ble det innarbeidet byggegrense mot sjøen her. Sommerstuen ble da oppført som ikke søknadspliktig tiltak, nå kun med varsel til kommunen og naboer. Akkurat samme sak, men med en mye mindre byråkratisk behandling.

1. Høyre vil at tiltak på allerede bebygde eiendommer i 100 meters beltet skal kunne behandles som dispensasjonssaker med ordinær nabovarsling. Der allemannsretten ikke gjelder vil tiltak (som også kan gi mulighet for kyststi mv) sørge for at slike blir til bruk og glede for så mange som mulig.
2. Høyre vil at saker i 100 meters beltet som gjelder tiltak i 2. og 3. rekke fra sjøen skal kunne behandles som ordinære byggesaker, der dispensasjon vil være naturlig i enkelte saker og detaljregulering i andre og/eller større saker.

Felles for disse sakene vil være at disse behandles av kommunens politiske utvalg, og at det kun skal være kommunen som ivaretar klagebehandlingen.

Saker om bygging i 100 meters beltet, der det er uberørt natur, tillates ikke som dispensasjonssaker, men kun som detalj- og omårdereguleringer, inkl. offentlig ettersyn. Organisasjoner som har årvåkenhet for å verne uberørt natur gis klagerett (som idag). I slike saker vil det være viktig og riktig at Statsforvalteren og deretter departementet fortsatt er klageinstans.

Fra Ingrid Mæhre / Komiteens anbefaling: Avsender anbefales å sende inn til Landsmøtet som endringsforslag til storresolusjon Skole

6. Kunnskap og kvalitet i Agders skole

Bakgrunn:

Skolen gir frihet og muligheter. Agder har utfordringer med frafall og grunnleggende ferdigheter. Vi må satse på de grunnleggende fagene, kvalitet, tidlig innsats og yrkesfag.

Agder Høyre mener:

- Skolen skal ha fokus på kunnskap og grunnleggende ferdigheter
- Matematikk, Norsk og Engelsk er de viktigste fagene, skolen skal ha fokus på kunnskap og grunnleggende ferdigheter
- Tidlig innsats må prioriteres for å hindre frafall
- Lærere skal ha tid til undervisning, ikke byråkrati
- Yrkesfag må styrkes, og en bør vurdere om en skal gå tilbake til tidligere yrkesfaglig modell, hvor yrkesfaget er i fokus.

Vedtak:

Agder Høyre vil arbeide for:

1. Satsing på Matematikk, Engelsk og Norsk
2. tidlig innsats og spesialpedagogisk kompetanse i skolene
3. Mer tid til undervisning og faglig utvikling for læreren
4. Vurdere yrkesfagmodellen med fokus på yrkesfaget, flere læreplasser og tett samarbeid med lokalt næringsliv.
5. Satsing på grunnleggende ferdigheter og digital kompetanse

798
799
800
801 *Fra Ingrid Mæhre/Komiteens anbefaling: Behandles ikke*

802 **7. Styrket totalforsvar, politi og beredskap i Agder**

803 **Bakgrunn:**

804 Den sikkerhetspolitiske situasjonen er uforutsigbar, og Norge må ha et robust totalforsvar. Agder har kritisk
805 infrastruktur og kystlinje som gjør regionen sårbar ved kriser. Vi må styrke beredskapen for å sikre trygghet og
806 forsyningssikkerhet. Politiet og Forsvaret er grunnpilarer i vår sikkerhet, og må ha ressurser og tilstedeværelse
807 for å håndtere både kriser og trusler.

808 **Agder Høyre mener:**

- 809 • Politiet må styrkes med ressurser, kompetanse og beredskap for å håndtere alvorlige hendelser og kriser.
- 810 • Forsvarets tilstedeværelse i Sør-Norge må opprettholdes og utvikles, inkludert Heimevernet og beredskapslagre.
- 811 • Kommunene må ha oppdaterte beredskapsplaner, informasjonspunkter og øve jevnlig.
- 812 • Cyberberedskap og kritisk infrastruktur må prioriteres.

813 **Vedtak:**

814 Agder Høyre vil arbeide for:

- 815 1. Økte statlige investeringer i totalforsvaret og beredskap i Agder
- 816 2. Styrke politiberedskap i regionen, med tilstrekkelig bemanning og utsyr.
- 817 3. Tydelige krav og støtte til kommunens beredskapsarbeid.
- 818 4. Involvering av næringslivet i forsyningssikkerhet og beredskapsplanlegging

819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831 *Fra Lyngdal Høyre / Komiteens anbefaling: Oversendes fylkestingsvalgprogramkomiteen og*
832 *stortingsrepresentantene*

833 **8. Styrking av desentralisert utdanning i Agder**

834 Agder står overfor betydelige demografiske utfordringer. Over 80 % av befolkningen bor i kystkommunene, og
835 mer enn 36 % er konsentrert i Kristiansand. Distriktskommuner som Evje og Hornnes, Åmli, Risør og Åseral
836 opplever negativ befolkningsutvikling, med fraflytting av ungdom og arbeidskraft til byene. Dette fører til aldring
837 og nedgang i rurale områder, samtidig som presset på helse- og omsorgssektoren øker.

838 Innvandring har stått for om lag 75 % av befolkningsveksten i perioden 2019–2024, noe som gjør små
839 kommuner sårbare ved endringer i migrasjonsmønstre. Samtidig står kommunene overfor målkonflikter og
840 stramme økonomiske rammer, med økende behov for kompetanse innen helse, teknologi og industri.
841 Desentralisert og fleksibel utdanning er et nøkkelgrep for å møte disse utfordringene.

842 Det gir:

- 843 – Tilgang til utdanning for alle, uavhengig av bosted, og bidrar til å bevare bosetting i distriktene.
- 844 – Fleksibilitet for kvinner med små barn og voksne i omstilling, slik at flere kan ta høyere utdanning uten å flytte eller slutte i jobben.
- 845 – Kompetanse nær lokalsamfunn, som lærere, sykepleiere og fagarbeidere, og styrker regional utvikling.
- 846 – Livslang læring i en digitalisert verden, der folk kan oppdatere seg gjennom samlingsbaserte og nettbaserte studier.

847 **Høyre vil derfor:**

- 848 • Styrke desentralisert og fleksibel utdanning i Agder, som en del av en helhetlig kompetansepolitikk som møter arbeidslivets behov.

- Legge til rette for tettere samarbeid mellom universiteter, høyskoler, fagskoler og næringsliv, slik at utdanningstilbudene er relevante, etterspurte og praksisnære.
- Videreutvikle regionene som arena for desentralisert utdanning, med bruk av eksisterende infrastruktur, digitale løsninger og samlingsbaserte studier.
- Sikre forutsigbar og målrettet finansiering, der offentlige midler brukes effektivt og gir tydelig gevinst for verdiskaping og sysselsetting i regionen.
- Styrke tilbud innen helse, teknologi, industri og utdanning, der behovet for kvalifisert arbeidskraft er størst.

Høyre vil føre en politikk som gir folk mulighet til å bo, arbeide og ta utdanning der de ønsker - og som samtidig sikrer næringslivet og offentlig sektor tilgang på den kompetansen Agder trenger for fremtiden.

Fra Kenneth E. Smith / Komiteens anbefaling: Oversendes fylkestingsgruppen

9. Bygg Østre Agder som studentregion

Bakgrunn:

Universitetet i Agder har campus i Grimstad, som er et sentralt kunnskapsmiljø for hele regionen. Likevel er kapasiteten på studentboliger, sosiale møteplasser og fritidstilbud i Grimstad begrenset. Samtidig har Arendal både plass, infrastruktur og et bredt kultur- og næringsliv som kan utfylle Grimstad som studentby.

Kristiansand har vist at det er mulig å bruke nabokommuner som en forlengelse av studentbyen. Lillesand fungerer i dag som et godt supplement til Kristiansand, takket være gode bussforbindelser, samarbeid mellom kommunene og et felles mål om å tiltrekke seg unge mennesker. På samme måte bør Arendal og Grimstad samarbeide for å skape et helhetlig studentmiljø i Østre Agder.

Arendal har allerede et etablert utdanningsmiljø med OSM Aviation Academy (pilotskolen). Samtidig huser vi fremtidsrettede bedrifter som samarbeider med UiA. Arendal tekniske fagmiljø trekkes frem i mange sammenhenger og det vil være en fordel å knytte studenter og næringsliv enda tettere sammen. Et økt fokus på studenter viser at Arendal også er en utdannings- og kompetanseby med store muligheter for videre utvikling.

Arendal ligger kun 30 minutter fra Grimstad og har gode kollektivforbindelser. Ved å nedsette et felles studentutvalg mellom Arendal og Grimstad, i samarbeid med studentforeningen til OSMAA, Fagskolen i Grimstad, UiA, STA og SiA, kan man sammen arbeide for å utvikle Arendal som en integrert del av studentregionen Østre Agder.

Et slikt samarbeid vil ikke bare gi flere studenter bedre bokvaliteter og flere sosiale møteplasser, men også styrke Arendal som en attraktiv by for unge voksne – både under og etter studietiden.

Arendal Høyre vil:

- Arbeide for et tettere samarbeid mellom Arendal, Grimstad, Froland og Tvedestrand om å utvikle "Studentregion Østre Agder", i partnerskap med Universitetet i Agder (UiA), Studentsamskipnaden i Agder (SiA), Fagskolen i Agder og OSM Aviation Academy.
- Nedsette et felles studentutvalg mellom Arendal, Grimstad og relevante utdanningsinstitusjoner som kan bidra til å styrke samarbeidet og utvikle nye tiltak for studentvelferd og bolig.
- Forsterke kollektivtilbudet mellom Arendal og Grimstad, blant annet gjennom flere bussavganger, bedre tilpassede rutetider og studentvennlige priser i samarbeid med Agder Kollektivtrafikk (AKT).
- Legge til rette for studentboliger i Arendal, slik at studenter ved UiA Grimstad, Fagskolen og OSM får flere og rimeligere boalternativer uten å miste tilhørigheten til campusmiljøet.
- Samarbeide med SiA og lokale aktører om å utvide studentvelferdstilbudene i Arendal, inkludert studentrabatter på kultur, trening, kollektivtransport og serveringssteder.
- Skape flere møteplasser og arrangementer i Arendal sentrum som retter seg mot studenter, gjennom samarbeid med næringslivet, kulturlivet og frivillige organisasjoner.

- Styrke koblingen mellom utdanningsinstitusjonene og lokalt næringsliv, slik at studenter lettere finner praksisplasser, deltidsjobber og muligheter til å bli værende i regionen etter studietiden.

Fra Arendal Høyre / Komiteens anbefaling: Behandles ikke

10. Verdig eldreomsorg - et ansvar Arendal må ta på alvor

Bakgrunn:

Arendal står foran en betydelig demografisk endring. Den eldste delen av befolkningen vokser raskest, og behovet for trygge, verdige og fleksible eldreomsorgstilbud øker for hvert år. Samtidig har kommunen i flere år hatt store overkapasiteter i skolesektoren, mens behovene i eldreomsorgen ikke har fått tilsvarende oppmerksomhet.

De siste 10 årene har det totalt blitt 907 færre barn mellom 0-9 år i Arendal. I samme periode har vi blitt 2455 flere eldre. Over 18% av befolkningen i Arendal er i dag over 67 år. Dette er en gruppe som Arendal Høyre MÅ ha fokus på.

I 2025 står over 1700 skolepultur tomme – et tydelig signal om at ressursbruken i kommunen ikke er tilpasset dagens befolkningssammensetning.

Eldreomsorg er en lovpålagt oppgave, og kommunen har plikt til å sikre et forsvarlig og godt tilbud. Likevel får vi ikke jevnlig informasjon om antall eldre som står på venteliste til sykehjem, omsorgsbolig eller som får redusert hjemmesykepleie på grunn av budsjettsituasjonen. Dette svekker både åpenheten og tilliten til kommunens prioriteringer.

Eldreomsorg handler om mer enn pleie og behandling. Det handler om livskvalitet, trygghet og valgfrihet – om boliger som er tilrettelagt for alderdommen, om tjenester som gir trygghet i hverdagen, og om et samfunn som viser at eldre er en ressurs, ikke en belastning.

Arendal Høyre mener at:

- Eldreomsorg må være en tydelig politisk prioritet i årene fremover. Kommunen må erkjenne at befolkningsutviklingen krever omstilling – både i økonomiske prioriteringer og tjenestetilbud.
- Kommunens ressursbruk må omfordelles** slik at områder med overkapasitet – som skolebygg og plasser – i større grad kan omdisponeres til formål som møter eldres behov.
- Åpenhet og rapportering om status for eldreomsorgen må styrkes. Bystyret skal jevnlig orienteres om ventelister til sykehjemsplasser, omsorgsboliger og hjemmetjenester.
- Mangfold i botilbudene** for eldre skal være en del av løsningen. Kommunen må tilrettelegge for hensiktsmessige leiligheter med tilknyttede tjenester – fra midlertidige opphold til tilpassede boliger for dem som ønsker å bo hjemme lengst mulig.
- Forebygging og tidlig innsats skal være en grunnpilar. Tiltak som fremmer helse, aktivitet og sosial deltakelse blant eldre må prioriteres – for å redusere behovet for tunge tjenester senere.

Vedtak:

Arendal Høyre vil arbeide for at Arendal kommune utarbeider en helhetlig plan for eldreomsorgen med mål om:

- verdige og fleksible botilbud for eldre,
- bedre ressursutnyttelse i kommunens tjenestestruktur, og
- økt åpenhet om kapasitet, behov og kvalitet i eldreomsorgen.
- Vi skal fremme økt offentlig-privat samarbeid, der private initiativ kan få en hurtigbehandling for å kunne igangsette raskt.

975 **11. Et aldersvennlig Norge - Høyre skal sikre en verdig og** 976 **innovativ eldreomsorg**

977 **Bakgrunn:**

978 Norge står foran en historisk demografisk endring. Antallet eldre øker kraftig, mens den yrkesaktive delen av
979 befolkningen blir relativt mindre. Dette krever nytenkning i hvordan vi prioriterer ressurser, organiserer tjenester
980 og bygger lokalsamfunn.

982 Eldreomsorg er en lovpålagt oppgave, men også et uttrykk for samfunnets verdier. Når kommuner bruker store
983 ressurser på områder med overkapasitet – for eksempel tomme skoleplasser – mens eldre står på venteliste
984 for sykehjemsplass, omsorgsbolig eller hjemmesykepleie, viser det et system som ikke er tilpasset dagens
985 behov.

987 Eldreomsorg handler om mer enn pleie. Det handler om livskvalitet, trygghet og valgfrihet – om boliger tilpasset
988 alderdommen, men også om friheten til å bo hjemme så lenge som mulig.

989 **Høyre vil:**

- 991 • Prioritere eldreomsorg som et hovedsatsingsområde nasjonalt og lokalt, i takt med befolkningsutviklingen.
- 992 • Sikre åpenhet og rapportering om ventelister, kapasitet og kvalitet i eldreomsorgen i alle kommuner.
- 993 • Styrke valgfrihet og mangfold i tilbudene, med fleksible omsorgsboliger, rehabiliteringstilbud og tjenester
994 som støtter hjemmetid.
- 995 • Satse på forebygging, aktivitet og sosial deltakelse – fordi god eldreomsorg begynner lenge før
996 pleiebehovet oppstår.
- 997 • Legge til rette for etablering av universitetssykehjem der det er mulig.

998 **Vedtak:**

999 Høyre skal føre en politikk som setter verdighet, trygghet og valgfrihet for eldre først. Norge skal være et
1000 aldersvennlig samfunn der ingen eldre blir stående i kø for lovpålagte tjenester.

1002 **12. La kommunen få hele ansvaret**

1003 **Bakgrunn**

1004 Agder er blant fylkene i landet med størst utfordringer knyttet til utenforskap. Lavt utdanningsnivå, og høy andel
1005 unge utenfor arbeid og utdanning. Det er store variasjoner mellom kommunene og det er et kritisk behov for en
1006 tydelig og forpliktende innsats i videregående opplæring.

1007 Kommunene står i dag med et betydelig ansvar - både sosialt og økonomisk - når ungdom faller utenfor
1008 videregående opplæring. Når elever ikke fullfører, blir det kommunene som må håndtere konsekvensene
1009 gjennom kommunale tjenester knyttet til psykisk helse, rusarbeid og oppfølgingstjenester. De er også en enorm
1010 uutnyttet ressurs som vi har bruk for i Arendal.

1011 Samtidig er det fylkeskommunen som har ansvaret for videregående opplæring. Dette ansvaret må følges av
1012 reell forpliktelse til kvalitet, tidlig innsats og dokumenterte resultater. Dagens system skaper en ubalanse hvor
1013 de som har minst handlingsrom, kommunene, sitter med de største konsekvensene av manglende
1014 gjennomføring. Team som kommunen i dag satser tungt på i grunnskolen har ingen plass i videregående
1015 opplæring, dette gjelder særlig skolevegring. Vi ser også viktigheten av god veiledning på ungdomsskolenivå
1016 for å være motivert for videregående utdanning.

1017 Skal man lykkes med å løfte flest mulig ungdommer gjennom videregående opplæring kan vi ikke møte
1018 barrierer mellom forskjellige forvaltningsledd, som vi ser i dag. Ungdomskolene og de videregående skolene
1019 må utveksle bedre informasjon om elevene og kommunene trenger tilgang til hvordan det hatt gått med hver
1020 enkelt elev for å kunne forbedre grunnskolene. For Høyre viser dette igjen at det ikke er behov for et tredje

1033 forvaltningsledd, og at det eneste riktige er å legge ned fylkeskommunen og la kommunene få mer midler og
1034 muligheten til å følge ungdommen også gjennom det videregående opplæringsløpet.

1035
1036 **Arendal Høyre mener:**

- 1037 • Legge ned fylkeskommunen som forvaltningsledd og overføre ansvaret for videregående opplæring til
1038 kommunene.
- 1039 • Yrkesfag må løftes enda mer, spesielt i østre del av Agder som har en lav andel av befolkningen i Arendal.
1040 Arendal Høyre mener derfor man må:
- 1041 • sikre flere lokale læreplasser i samarbeid med næringslivet i Østre Agder
- 1042 • Fortsette å tilby modulbaserte og fleksible løp og utvikle nettskolen i Agder for at elever skal kunne ta
1043 større deler av studiene ute i bedrift.
- 1044 • Ta et større ansvar for elever som står i fare for å miste læreplassen sin.
- 1045 • Oppfølgingstjenesten (OT) må være mer til stede lokalt, jobbe tettere med kommunale tjenester, og kunne
1046 gripe inn raskere når elever er i ferd med å falle ut. Det er derfor viktig å videreutvikle tilbud som Dampen
1047 og Jobbskolen for ungdom utenfor jobb og utdanning.
- 1048 • Det bør jobbes mer systematisk med å sikre overgangen mellom ungdomsskolen og videregående skole
1049 for å sikre at viktig informasjon om hver enkelt elev blir plukket opp og ikke forsvinner mellom
1050 forvaltningsleddene.
- 1051 • Det bør innføres et pakkeforløp mot drop-out som plukker opp elever med høyt fravær eller andre
1052 indikatorer som gjør det mer sannsynlig at de faller fra. Det settes da inn konkrete tiltak innen frister for å
1053 plukke opp elevene før de faller ut. Kommuner og fylkeskommunen må samarbeide innen konkrete tiltak
1054 her.
- 1055 • At det føres statistikk på elevene som dropper ut/fullfører på lik linje som tidligere slik at ungdomsskolene
1056 kan følges opp fra kommunen side.
- 1057 • Kommunene og næringslivet i regionen må involveres når det bestemmes antall skoleplasser og lokale
1058 studieretninger.

1059
1060
1061
1062
1063
1064
1065 *Fra Arendal Høyre / Komiteens anbefaling: Anses delvis ivarettatt av resolusjon A*

1066 **13. Et sterkere lokaldemokrati**

1067 Arendal Høyre ønsker at kommunene skal ha mer kontroll over hvordan byvekstmidlene brukes. En kommune
1068 som Oslo er større enn Arendal og vil ha andre lokale problemstillinger enn oss. Det bør derfor være lokale
1069 løsninger og i mindre grad nasjonale standarder som legges til grunn når politiske veivalg gjøres.

1070
1071 Det er en fordel at bykommuner med vekstutfordringer får støtte. Kommunene bør stå fritt til å velge hvordan de
1072 prioriterer mellom vei, kollektivt og sykkel.

1073
1074 **Derfor ønsker Arendal Høyre:**

- 1075 • Fjerne krav om nullvekstmål i byvekstavgiftene.
- 1076 • Få vekk unødvendige reguleringer og krav som gjør arealbruk vanskelig.
- 1077 • Forandre byvekstavgiftene til å handle om nødvendig byutvikling, fremfor et nasjonalt prosjekt om at vi skal
1078 sykle og ta buss.

1079
1080
1081
1082
1083
1084
1085 *Fra Kristine Løite-Blom / Komiteens anbefaling: Behandles ikke*

1086 **14. Forebygging først - en bærekraftig folkehelsepolitikk for**
1087 **Agder**

1088
1089 Agder har vedvarende folkehelseutfordringer knyttet til levekår, psykisk helse og livsstilssykdommer. Samtidig
1090 vet vi at tidlig innsats og forebygging gir bedre helse, mindre ulikhet og mer bærekraftige tjenester over tid.

1091
1092
1093
1094
1095
1096
1097
1098
1099
1100
1101
1102
1103
1104
1105
1106
1107
1108
1109
1110

Forskning og erfaring viser at sen innsats er langt mer kostnadskrevende – både menneskelig og økonomisk - enn tidlig, målrettet forebygging.

For å lykkes må forebygging få en tydeligere plass i både politiske prioriteringer, planer og budsjetter. Forebygging handler ikke om enkeltstående tiltak, men om retning, struktur og langsiktig prioritering.

Agder Høyre vil:

- styrke forebyggende og helsefremmende tiltak med dokumentert effekt
- prioritere lavterskeltilbud som fremmer mestring, aktivitet og deltakelse
- sikre at forebygging gis en tydeligere rolle i kommunale planer og økonomiske prioriteringer

Forebygging er en investering - i mennesker, i fellesskap og i samfunnets bærekraft.

Fra Kristine Løite-Blom / Komiteens anbefaling: Behandles ikke

15. Lek og bevegelse som folkehelseiltak for barn og unge

Agder har særskilte folkehelseutfordringer knyttet til psykisk helse, sosial ulikhet og livsstilssykdommer. Skal vi lykkes med å snu utviklingen, må vi starte tidlig.

Barndom og skolealder er avgjørende faser for både helse, læring og livsmestring.

Lek og fysisk aktivitet er blant de mest effektive, inkluderende og kostnadsbesparende folkehelseiltakene vi har. Samtidig beveger barn og unge seg mindre enn før.

Lek og bevegelse er ikke et tillegg til læring, men en viktig forutsetning for konsentrasjon, trivsel og faglig utvikling - særlig for barn som ellers faller utenfor.

Agder Høyre vil:

- styrke lek og daglig bevegelse som sentrale folkehelseiltak for barn og unge
- arbeide for mer fysisk aktivitet i skole og barnehage, også som pedagogisk virkemiddel
- legge bedre til rette for bruk av uteområder, nærmiljø og uteskole der det er mulig
- støtte kommuner i å utvikle inkluderende lavterskeltilbud som fremmer aktivitet og fellesskap

Tidlig forebygging gjennom lek og bevegelse gir bedre helse, økt trivsel og reduserer behovet for helsetjenester senere i livet.

Fra Kristine Løite-Blom / Komiteens anbefaling: Behandles ikke

16. Samarbeid med dagligvarebransjen for bedre folkehelse

Kosthold er en av de viktigste faktorene for befolkningens helse. Mange av valgene vi tar i hverdagen påvirkes av tilgjengelighet, pris og synlighet i dagligvarehandelen.

Strukturelle rammer har stor betydning for individuelle valg.

Skal vi lykkes med å fremme bedre folkehelse, må offentlige myndigheter og næringslivet jobbe mer sammen – ikke mot hverandre.

Forebyggende folkehelsepolitikk forutsetter samarbeid og felles ansvar.

1139
1140
1141
1142
1143
1144
1145
1146
1147
1148
1149

1150
1151 **Agder Høyre vil:**

- 1152 • ta initiativ til samarbeid med dagligvarebransjen for å fremme sunnere valg i hverdagen
1153 • støtte tiltak som gjør sunne alternativer mer tilgjengelige og synlige for forbrukerne
1154 • bidra til økt kunnskap og bevissthet om sammenhengen mellom kosthold og helse
1155 • stimulere til frivillige, kunnskapsbaserte folkehelse tiltak i samarbeid med næringslivet

1156
1157 Bedre folkehelse skapes gjennom felles ansvar, samarbeid og langsiktige løsninger.
1158
1159
1160
1161
1162
1163
1164

Fra Benjamin Grønbold / Komiteens anbefaling: Oversendes fylkestyret

1165 **17. Åpne møteplasser for unge**

1166
1167 Utenforskap blant unge er en av vår tids største samfunnsutfordringer. For mange unge starter utenforskap
1168 med manglende tilhørighet og fravær av trygge møteplasser. Høyre mener at forebygging, tidlig innsats og
1169 sterke lokalsamfunn er avgjørende for å møte disse utfordringene.
1170

1171 Rapporten *Møteplass datakultur* fra 2020 viser at mange unge savner åpne, trygge og tilgjengelige
1172 møteplasser der de kan møtes fysisk, bygge relasjoner og utvikle mestring – særlig innen dataspill og digital
1173 kultur, som i dag er den største fritidsinteressen blant ungdom. I Kristiansand har *Spillsenteret*, en frivillig
1174 organisasjon drevet av ildsjeler, etablert et slikt tilbud som oppleves som viktig for mange. Dessverre står
1175 tilbudet i fare for å legges ned ved hver kalenderslutt som et resultat i manglende forutsigbar finansiering.
1176

1177 Høyre mener at forebygging av utenforskap skjer best gjennom sterke lokalsamfunn, der offentlig sektor legger
1178 til rette for engasjement, ansvar og samarbeid. Skoler og bibliotek er allerede viktige fellesskapsarenaer, og
1179 kan brukes mer fleksibelt utenom ordinær åpningstid for å skape åpne møteplasser for unge. Høyre ønsker å
1180 være en pådriver for å etablere samarbeidsavtaler mellom offentlig sektor og frivillige organisasjoner slik at
1181 man kan etablere bærekraftige og inkluderende møteplasser med lav terskel, høy kvalitet og begrensede
1182 kostnader.
1183

1184 **Agder Høyre vil:**

- 1185 • legge til rette for at skoler og bibliotek i større grad kan brukes som åpne møteplasser for unge utenom
1186 ordinær åpningstid
1187 • oppmuntre kommunene til å inngå samarbeidsavtaler med frivillige organisasjoner om drift og innhold i
1188 slike møteplasser
1189 • støtte etablering av lavterskeltilbud innen spill, datakultur og sosiale aktiviteter, uten krav om medlemskap
1190 eller betaling
1191 • bruke eksisterende bygg og infrastruktur fremfor å etablere nye, kostbare kommunale tilbud
1192 • redusere terskler for frivilligheten gjennom enkel tilgang til lokaler, forutsigbare rammer og begrenset
1193 byråkrati
1194 • sikre trygg voksen tilstedeværelse og samarbeid med frivillige med relevant kompetanse og engasjement
1195 • forankre åpne møteplasser som en del av kommunenes forebyggende arbeid mot ensomhet, utenforskap
1196 og skolefravall
1197 • sikre lokalt handlingsrom slik at tilbudene kan tilpasses ungdommens behov og lokale initiativ

1198
1199 Agder Høyre mener at gode møteplasser skapes i samspill mellom offentlig sektor, frivillighet og ungdom selv.
1200 Ved å åpne opp skoler og bibliotek og gi frivilligheten rom til å bidra, kan vi skape inkluderende fellesskap som
1201 forebygger utenforskap og gir flere unge en trygg plass å høre til.
1202
1203
1204
1205
1206
1207

1208 *Fra Finn-Bjørn Rørvik / Komiteens anbefaling: Avsender anbefales å sende inn til Landsmøtet som*
1209 *endringsforslag til storresolusjon Skole*

1210 **18. Er skolestart greit for alle 6 åringer**

1211
1212 I august er det på ny skolestart. Femti tusen barn møter skolehverdagen for første gang. Femti tusen spente
1213 barn.

1214
1215 Det dobbelte antall foreldre er også spente. Hvordan vil mitt barn mestre skolehverdagen? Kan skolen møte
1216 barnet mitt slik at det får brukt sitt potensiale? Vil barnet mestre den nye hverdagen? Som foreldre vet vi at
1217 skole hverdagen er krevende får mange barn. Kan skolen møte summen av alle ønsker og forventninger?

1218
1219 Dette er nødvendigvis en meget krevende oppgave for skolen. Skolestarten stiller også krav til oss foreldre,
1220 men ikke minst er det begynnelsen på en krevende ny hverdag for våre barn.

1221
1222 Men det er ett grunnleggende og viktig spørsmål vi som foreldre faktisk må våge å spørre oss selv? Er mitt
1223 barn modent nok til å møte denne nye tilværelsen? Modenhet er jo helt grunnleggende for å mestre den nye
1224 hverdagen.

1225 **Er barnets kjønn og fødsel dato viktig for mestring av dagens skolehverdag?**

1227
1228 Forskning viser at kjønns og fødselsdato dimensjonen er til stede.

1229
1230 Alle undersøkelser viser at elever som gruppe født sent på året sliter mer gjennom hele skoleløpet, enn den
1231 gruppen som er født tidlig på året. Særlig er guttene som er født sent på året utsatt.
1232 Undersøkelser viser også at forskjellene i resultater mellom gruppen av jenter født tidlig i året og gruppen av
1233 gutter født sent i året er størst.

1234
1235 Derfor har diskusjonen om enkelte elever bør kunne starte senere på skolen enn året de fyller seks år vært
1236 tilbakevendende de siste 20 årene. Direktør Camilla Stoltenberg ved Folkehelseinstituttet som ledet ett utvalg
1237 som vurderte denne problemstillingen, har utalt bekymring for at gutter er blitt tapere i dagens
1238 utdanningssystem.

1239
1240 Argumentasjonen gikk da ut på at skjevheten skyldtes biologiske forskjeller.

1241
1242 Barnets kjønn og fødselstidspunkt gjør at jenter født tidlig på året kan i dette perspektivet være flere år «eldre»
1243 enn gutter født sent på året.

1244
1245 Den dårlige nyheten for barnet som har fått et dårlig og ufortjent utgangspunkt til sin skolehverdag, er at dette
1246 for konsekvens får hele skoleforløpet.

1247 **Hva medfører så dette for barnet?**

1249
1250 Denne biologiske forskjell som medfører forskjellig tempo i modenhets utvikling har stor betydning, I alle fall om
1251 vi skal tro resultatene fra en ny norsk studie.

1252
1253 «– Vi fant store forskjeller i forskrivningen av ADHD-medisin. Barn som var født i november og desember
1254 hadde 80 prosent høyere risiko for å bruke medisin for ADHD, sammenlignet med de som hadde bursdag i
1255 januar og februar»

1256
1257 Det sier stipendiat og barnelege Christine Strand Bachmann. Hun har ledet den nye studien som omfatter *alle*
1258 norske barn født mellom 1989 og 1998. Til sammen 488.000 personer.
1259 Bachmann tror det foregår en overmedisinering av de yngste barna i klassen.

1260
1261 Når fødselsdato medfører nærmest doblet risiko for få en ADHD diagnose- blander en da ikke kortene?
1262 Skolehverdagen er krevende og manglende modenhet for skolehverdagens krav er ikke en diagnose som skal
1263 medføre både stigmatisering og medikalisering. Det fortjener ingen.

1264
1265 Forskning fra Thomas Nordal og Statistisk sentralbyrå viser også at barn født sent på året, blir langt oftere
1266 henvist til spesialundervisning av PPT.

1267

For mange er dette en personlig tragedie. De opplever at skolen ikke er for dem. De får skolevegring og faller ut av undervisningen i storskolen og eller senere i skoleforløpet. Barnet bærer byrden og samfunnet konsekvensene.

Hva kan vi som foreldre gjøre dersom vi er urolige for barnet skolemodenhet?

Kapittel 2. Grunnskolen § 2-1. Rett og plikt til grunnskoleopplæring:

«skal til vanlig ta til det kalenderåret barnet fyller 6 år. Dersom det etter sakkyndig vurdering er tvil om barnet er komme tilstrekkelig langt i utviklinga si til å starte i skolen, har barnet rett til å utsette skolestarten ett år dersom foreldre krev det. Etter sakkunnig vurdering og med skriftlig samtykke fra foreldre kan kommunen i særlige tilfelle vedta å utsette skolestarten ett år.» Utvalget ledet av Camilla Stoltenberg mente at reglene for utsatt skolestart med fordel kunne mykes opp.

Svært få – i snitt bare 0,6 prosent av årskullene med norske elever – har de siste åtte årene fått utsatt skolestarten. Hele 40 prosent av danske barn født mellom oktober og desember får utsatt skolestarten sin til året etter. 90 prosent dersom du er gutt og født i desember. Kanskje burde også flere norske barn vente ett år med skolestarten? Dette gjelder særlig barn som er født seint på året og som i tillegg er umodne for alderen sin. Ikke uventet viser forskning at konsekvensen av å oppleve manglende mestring har betydning både for barnets psykiske helse og mulighetene til å kunne fullføre utdanningsløpet.

Derfor må det jo være en fordel at det åpnes for at «umodne» førsteklassinger i langt større grad får muligheten til en tilpasset skolestart. Her bør også foreldrenes vurdering vektlegges mer enn den etablerte, obligatoriske, sakkyndige vurderingen.

Både Norge og Danmark har arbeidet konstruktivt med å få ned frafallet i skoleforløpet. Danmark har bedre resultater. De har særlig i dansk videregående skole gjort tiltak i skoleopplegget. Men mye kan tyde på at bruk av utsatt skolestart i Danmark er en medvirkende årsak til at de lykkes bedre. Ut fra dette erfarings grunnlaget bør foreldre som opplever at barnet ikke er skolemodent ta kontakt med rektor på skolen der barnet skal starte sin skolegang. Som foreldre trenger vi veiledning da dette kan være en følelsesmessig vanskelig avgjørelse for oss å ta. Men det kan bli en meget viktig avgjørelse for barnet.

Fra resolusjonskomiteen / Komiteens anbefaling: Fylkesårsmøtet

19. Løs opp Statsforvalterens klamme maktgrep om kommunene!

Agder Høyre vil gi norske kommuner mer makt over arealbruken, og den enkelte grunneier mer frihet til å bestemme over egen eiendom. Agder Høyre vil derfor frata statsforvalterembedet makt og redusere statsforvalterens mulighet til å overprøve lokale vedtak i saker som ikke er av nasjonal betydning, samt heve terskelen for innsigelser. Lokaldemokratiet skal være hovedarenaen for spørsmål som vedrører arealdisponering, bosetting og utvikling av tjenester, og lokale vedtak må veie langt tyngre når innsigelser behandles.

De siste ukers uttalelser fra statsforvalteren i Agder om å gjennomgå alle dispensasjoner gitt i strandsonen i 2025, går i stikk motsatt retning. Dette har skapt misnøye blant politikere og ordførere på tvers av den politiske skalaen. Den uttalte bakgrunnen er hyttesaken i Farsund, og statsforvalteren har uttalt at det blir «et før og etter Farsund». Agder Høyre mener dette fremstår som et forsøk på å statuere et eksempel i en sak hvor en myndighetsperson er involvert. Dette skaper usikkerhet for innbyggere og næringsliv, og bidrar til økt saksbehandlingstid. Det betyr også at gamle vedtak hvor tiltak er igangsatt eller ferdigstilt, kan bli opphevet.

Denne saken er et uttrykk for en rekke problematiske sider ved hvordan staten håndhever sin makt overfor kommunene i plan- og byggesaker:

- Byråkratiet prioriterer tekniske formfeil fremfor helhetlige vurderinger.
- Vi risikerer at enstemmige lokale vedtak om å innvilge tillatelse til helt kurante tiltak, utført i berettiget god tro, oppheves. Konsekvensen kan bli at disse må rives eller endres. Dette truer rettssikkerheten til folk og bedrifter på Agder. Innbyggere må kunne stole på et vedtak som er fattet og hvor klagefristen har gått ut.

- 1328 – Det gis uttrykk for en betydelig mistillit og arroganse fra Staten overfor kommunene, noe som underbygges
1329 av følgende sitat fra statsforvalter Gina Lund: «Kommunene har vært for slappe. For i utgangspunktet skal
1330 kommunene fatte lovlige vedtak. Vi har nok hatt tillit til at de i større grad har gjort det».
- 1331 – Statsforvalteren samordner ikke ulike sektorhensyn, og har ved utøvelse av rettsanvendelsesskjønn en
1332 uforholdsmessig tung vektning av miljøaspektet. Det er også et politisk mål å ha spredt bosetting og sterke
1333 lokalsamfunn i hele landet.
- 1334 – Det er betydelig uoverensstemmelse mellom både lokale og nasjonale politikeres oppfattelse av hva
1335 dagens lovverk tillater, og hvordan lovverket håndheves og tolkes av departement og statsforvaltere.
1336 Særlig i strandsonesaker.
- 1337 – Terskelen for å innvilge dispensasjoner er nå så høy at helt kurante tiltak som ikke fortrenger allmenheten
1338 fra allerede nedbyggede strandsonerealer heller ikke tillates. Agder Høyre mener byråkratiet, i mange
1339 sammenhenger, tolker vedtatte lover for strengt i forhold til politiske intensjoner.
- 1340 – Statsforvalteren har forsømt sin oppgave med å vurdere de kommunale vedtakene.
- 1341 – Skulle det medføre erstatningsansvar dersom noen har hatt kostnader med tiltakene, som man i god tro
1342 trodde var lovlig fattet og stadfestet av Statsforvalter, ønsker Statsforvalter å sende regningen til
1343 kommunen som fattet vedtaket.
- 1344 – Statsforvalteren kommer for sent inn i saker og bruker ressurser på innsigelser fremfor veiledning.
- 1345 – Byråkrater hos statsforvalter har ikke den samme lokalkunnskapen som lokale politikere og innbyggere, og
1346 er ofte ikke kjent på stedet de skal vurdere. Lokalkunnskap må vektlegges mer.
- 1347 – De mange klagemulighetene, kombinert med presset saksbehandlingskapasitet, trekker planprosesser ut i
1348 endeløse dragkamper. Stort sett alle saker langt overgår fristen på tre måneder (ofte det tredoble).
1349 Statsforvalterens prioritering av gamle strandsonesaker vil kreve store ressurser og øke
1350 saksbehandlingstiden ytterligere. Dette forsinker prosjekter og får direkte økonomisk konsekvens for
1351 grunneiere og tiltakshavere.

1352
1353 Situasjonen i Agder er uholdbar, og det må tas politiske grep fra nasjonalt hold for å løse disse utfordringene.
1354

1355 **Agder Høyre vil derfor:**

- 1356 • Heve terskelen for innsigelser i alle plansaker.
- 1357 • Gjennomføre endringer i relevant regelverk slik at det blir et tydeligere skille mellom nedbygget/privatisert
1358 og ubebygget areal i strandsoneforvaltningen, både i dispensasjonssaker og plansaker.
- 1359 • Innføre hurtigspor for kurante klagesaker, hvor saker uten nye momenter gis umiddelbar behandling.
- 1360 • At statsforvalteren samordner ulike sektorhensyn (for eksempel bosetting og distriktshensyn), hvor det
1361 innenfor rammene av et rettsanvendelsesskjønn, også kan tas hensyn til andre regionale og statlige planer
1362 og føringer.
- 1363 • At lokale vedtak skal vektlegges langt sterkere i innsigelsesbehandlingen.
- 1364 • Pålegge statsforvalteren å ikke prioritere ny behandling av avgjorte saker der hensynene bak
1365 byggeforbudet i strandsonen ikke tilsesettes.
- 1366 • Sikre at den forestående tiltaksplanen for villrein ikke hemmer reiseliv eller lokalbefolkningens frihet til å
1367 ferdes og bruke heiene mer enn strengt nødvendig.
- 1368 • At statlige myndigheter skal forholde seg til lovlig fattede planer, og respektere bygdeutviklingssonene som
1369 gjeldende heiplan hjemler.
- 1370
1371
1372
1373
1374
1375